Скрининг извештај за Република Северна Македонија

20.07.2023 година

Поглавје 23 – Судство и основни права

II.D КВАЛИТЕТ а.

Претставување на земјата

Академијата за судии и јавни обвинители е единствената влезна точка за пристап до овие професии и е одговорна за почетна и континуирана обука на судиите. Почетната обука на судии и обвинители трае 24 месеци, со девет месеци теоретска обука и 15 месеци стручна обука. Две години откако ќе навлезат во кариерата, судиите се сметаат за „млади судии“ и токму затоа им се доделуваат помалку сложени предмети. Членот 7 од Правилата за континуирани обуки предвидува одреден број задолжителни денови за обука во годината за судиите и обвинителите коишто веќе ја вршат таа функција според годините на нивното професионално искуство. Континуираните обуки ги покриваат сите правни области, вклучително и етиката, управувањето со судовите и јавното обвинителство и управувањето со случаи. Секоја година, Академијата донесува каталог на понудени обуки по направени опсежни консултации. Системот за управување со квалитет во Академијата за судии и јавни обвинители (ISO 9001:2015) се применува при подготовката, развојот и спроведувањето на сите програми за континуирана обука. Специјализирана програма за континуирана обука за стручни служби во судството и ОЈО се подготвува еднаш годишно. Во согласност со Законот за судовите, судиите поротници мора да посетуваат специјализирана обука организирана од Академијата. Покрај тоа, Академијата еднаш годишно организира обука на обучувачи. Академијата активно соработува со Европската мрежа за обука на судии (EJTN) и Академијата за европско право (ERA). Вкупниот буџет наменет за иницијативи за обука во Центрите за обука и за други иницијативи спроведени директно од судовите и обвинителствата во 2021 година изнесува 1.193.036 евра, што е зголемување од 38 % во споредба со минатата година. Во 2022 година на обуките организирани од Академијата присуствуваа вкупно 4.223 судии и јавни обвинители. Беа понудени вкупно 19 специјализирани обуки во корист на 965 професионалци од областа на судството, претежно идни кандидати на Академијата и соработници. Во однос на оценувањето на судиите, Судскиот совет применува нова методологија за професионално оценување за именување и унапредување. Законите за судски совет и за јавно обвинителство предвидуваат редовно оценување на судиите и јавните обвинители на секои четири години. Оценките се вршат и при именување во нов суд или ОЈО, унапредување во повисок суд или избор за член на Судски совет или суд и јавно обвинителство. Судскиот совет донесе подзаконски акти што се однесуваат на квалитативното оценување на судиите и претседателите на судовите. Во поглед на транспарентноста, важна улога има Советот за отворено судство. Советот се состанува под покровителство на Врховниот суд и е составен од претставници од сите судски инстанци ширум земјата: Судскиот совет, Академијата за судии и јавни обвинители и членови на голем број релевантни професионални здруженија. Ова тело донесе акциски план за 2021-2023 година. Во декември 2021 година, Врховниот суд го донесе својот нов Деловник за работа. Донесе 35 начелни правни мислења, ставови и заклучоци што

се објавени на неговата веб-страница. Судскиот совет, судовите и јавното обвинителство исто така имаат обврска да одржуваат јавни седници и да ги објавуваат сите записници од состаноците и нивните одлуки на нивната веб-страница. Законот за медијација стана правосилен во јануари 2021 година, со цел да се унапреди квалитетот на медијацијата и да се унифицира примената на законот од страна на сите лиценцирани медијатори. Согласно одредбите од законот, во септември 2022 година Владата формираше Национален совет за медијација. Назначен е и национален координатор за медијација. Советот самостојно го обезбедува, следи и оценува квалитетот на медијацијата во согласност со законот. Националниот координатор претседава и го претставува Советот којшто се состои од четири члена и секретар.

б. Комисија за оценување

Стандардите за квалитетот и ефикасноста се зајакнати во судството на Северна Македонија. Оцените за работата на судиите и обвинителите се засноваат на објективни критериуми утврдени со закон и истите може да бидат оспорени пред суд. Автоматизираниот информатички систем за управување со судски предмети (ACCMIS) треба да стане целосно усогласен со новата мерка за сложеност на судските предмети и методот за оценување судии и претседатели на судови. Зголемени се капацитетите и ресурсите на Академијата за судии и јавни обвинители, со што се зголеми капацитетот на институцијата да управува со 43 нови групи на кандидати, како и да ги прошири своите капацитети за поддршка на континуираната обука на судиите. Новиот закон за Академијата за судии и јавни обвинители, донесен во јуни 2023 година, ја задржа Академијата како единствена влезна точка во судството и обвинителството и ги зема предвид препораките на Европската комисија да не се скратува почетната обука. Сегашната состојба на просториите и капацитетите на Академијата влијаат на квалитетот на обуките и треба да се надградат. Напорите што се вложуваат за зајакнување на капацитетот, квалитетот и ефикасноста на Академијата за судии и јавни обвинители ќе продолжат и понатаму. Треба да се зачува централната улога на институцијата во регулирањето на пристапот до судските кариери и обезбедувањето континуирана обука на судиите. Академијата, исто така, треба да придонесе за обезбедување подобра специјализација на судиите, особено во однос на борбата против организираниот криминал и корупцијата. Националниот совет за медијација, што самостојно треба да го обезбедува, следи и оценува квалитетот на медијацијата, треба да стане целосно функционален.